

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
Facultatea de Filosofie și Științe Social-Politice

Școala Doctorală- Filosofie și Științe Social Politice

Domeniul: Sociologie

REZUMAT

**EVALUAREA IMPACTULUI MIGRAȚIEI PĂRINȚILOR ASUPRA
COMPORTAMENTULUI INFRAȚIONAL AL COPIILOR RĂMAȘI ACASĂ**

Coordonator de doctorat:

PROF. UNIV. DR. DOINA BALAHUR

Student-doctorand:

LOREDANA FLORENTINA CĂTĂRĂU

IAȘI

2018

Cuprins

1. Introducere.....	2
2. Motivația alegerii temei și originalitatea cercetării	6
3. Scopul și obiectivele lucrării doctorale	7
4. Universul cercetării.....	12
5. Structura lucrării	19
6. Concluzii generale ale studiului	21
7. Limitele cercetării.....	25
8. Propuneri/ direcții viitoare de cercetare.....	26
9. Demersuri pentru diseminarea rezultatelor.....	28
10. Bibliografie	32

1. Introducere

Migrația la nivelul Europei a devenit un fenomen destul de cunoscut internațional. Studiile de specialitate, sunt tot mai frecvente și realizate pe diverse paliere ale migrației. Valurile migratorii în Uniunea Europeană, se datorează în principal liberalizării granițelor. Migrația forței de muncă a românilor în Europa s-a produs imediat după căderea regimului comunist, începând cu anul 1990, lucru care a cauzat o reducere a populației țării. La început, cei care emigrau aveau anumite contacte în străinătate, urmând ca și ceilalți să prindă curaj (Sandu, 2010: 83). Vedem că, în prezent, aproximativ o treime din populația activă din România, cu precădere cei care au copii, lucrează în străinătate. Durata medie de timp petrecut în străinătate este mai mare de cinci ani (AAS și UNICEF, 2008).

În contextul românesc actual, prea puține sunt cazurile în care migrația părinților este o alegere fără constrângeri, fie o provocare pentru dezvoltarea profesională. Cel mai adesea, migrația ajunge să fie singura alternativă de a oferi sprijin întregii familii. La momentul prezent, actul migrator se produce, în cele mai multe dintre cazuri, doar de către părinți, copiii fiind lăsați în țara de origine.

În urma migrației părinților, observăm că mulți copii rămân acasă la o vârstă critică, în fața pragului trecerii de la copilărie la adolescență, perioadă în care se produc multiple schimbări în viața lor, iar dacă nu este cineva să le poarte de grijă, lucrurile pot lua o întorsătură nefavorabilă creșterii și dezvoltării acestora. Conform celei mai recente raportări din partea ANPDCA (Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție), instituție care deține rolul monitorizării fenomenului plecării părinților la muncă în străinătate, sunt în jur de 94.662 de copiii rămași fără unul dintre părinți în urma plecării acestora la muncă în străinătate. Număr total copii rămași acasă care provin din familii în care ambii părinți sunt plecați la muncă în străinătate fiind de 20.560. În total sunt 15.385 de familii în care ambii părinți sunt plecați în străinătate. Dintre aceștia, 19.500 sunt copii care se află în îngrijirea rudelor până la gradul IV, fără măsură de protecție. De asemenea, 943 este numărul de copii rămași acasă care se află în sistemul de protecție specială, din care: 133 la asistent maternal, 233 în cadrul centrelor de plasament, la rude până la gradul IV în jur de 506, la alte familii/persoane în jur de 71. Sunt și situații în care minorii sunt lăsați acasă în grija vecinilor, aici avem 117 cazuri. (Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție)

Raportându-ne la familiile în care un sigur părinte este plecat la muncă în străinătate, cifrele actuale ne arată ca fiind un număr total de 47.267 familii, dintre care 61.265 este numărul total de copii rămași acasă, care provin din familii în care un părinte este plecat la muncă în străinătate.

Privind statisticile cu familiile în care unicul susținător este plecat la muncă în străinătate, vedem un număr de aproximativ 9.914 familii, dintre care numărul total de copii rămași acasă în urma plecării unicului părinte susținător este de 12.837. (<http://www.copii.ro/statistici/> Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție) Cu toate acestea, numărul real al copiilor afectați este mult mai mare, luând în considerare că nu toți părinții declară că muncesc în străinătate.

În acest context, structura familiei se modifică considerabil. Dacă în mod tradițional familia este compusă din membrii care locuiesc împreună, în prezent structura acesteia se schimbă prin mobilitatea părinților, această nouă formă capătă denumirea de familie transnațională.

Autorii, Bryceson și Vuorela (2002:18) definesc **familii transnaționale** ca “familii care trăiesc de cele mai multe ori separate, dar stau împreună și creează un sentiment de colectivitate și unitate, un sentiment de familie, chiar și peste granițele naționale”. Observăm că membrii familiilor transnaționale mențin un sentiment de apartenență, chiar dacă sunt pe teritorii diferite. Astfel, termenul de **îngrijire transnațională** din perspectiva autoarei Laura Merla (2014:90), este un element esențial în menținerea relațiilor familiale în contextul distanței, iar unul dintre principalele moduri în care oamenii trăiesc departe unul de altul este întreținut prin îngrijirea financiară (sub forma trimiterii unor anumite sume de bani sau diverse obiecte), suport practic (schimb de consiliere, activități de asistență de zi cu zi), sprijin emoțional și nu în ultimul rând, transferul îngrijirii către persoanele apropiate.

Îngrijirea transnațională se realizează prin două modalități, conform **lanțurilor globale de îngrijire**. Conform autoarei Hochschild (Hochschild, 2000, citată în Yeates, 2005: 40), îngrijirea practică prin intermediul lanțurilor globale de îngrijire, se referă la acele “legături personale între oamenii din întreaga lume prin care îngrijirea se realizează într-un mod remunerat și neremunerat”. În definirea sintagmei lanțuri globale de îngrijire, unii autori preferă să dea două sensuri acestui concept. Primul sens se referă la îngrijirea materială sau morală transpusă de părinți de la distanță, iar al doilea face trimitere tot la ocrotirea copiilor, dar în condițiile în care părinți lucrează în străinătate în domeniul îngrijirii, oferind susținere copiilor rămași acasă fie în mod direct, fie prin alte persoane

Aceste familii ajung să locuiască pe teritorii diferite, iar efortul părinților migranți de a asigura un mod de viață prielnic copiilor vine și cu anumite riscuri. Este firesc ca lipsa părinților să declanșeze un dezechilibru în familie, mai ales în viața copiilor rămași acasă. În lipsa unei autorități parentale, aceștia sunt puși în situația de a se maturiza mult prea devreme. Diferitele responsabilități care apar pe parcurs nu sunt de cele mai multe ori rapid asumate. Din acest motiv, unii copii ajung să se piardă, nefăcând față efortului emoțional de a rezista într-o oarecare formă de singurătate.

Mobilitatea părinților sporește bunăstarea economică, însă îi lipsește pe copii de sprijinul emoțional, de îngrijirea și afecțiunea părintească (Maruja, Ruiz-Marave, 2013: 49). S-a constatat că “durerea separării de familie ca un rezultat al migrației părinților creează diverse sentimente: singurătate, neputință, regret, vinovăție, vulnerabilitate și nesiguranță” (Parrenas, 2001: 376).

Atunci când părinții migrează, copiii mici pot dezvolta atașament nesigur, ambivalent sau dezorganizat, lipsa de încredere de bază, poate fi un rezultat negativ asupra autonomiei care se poate reflecta în comportament dezorganizat. Copiii mai mari și adolescenții pot prezenta și un comportament agresiv exterior sau stări internalizate de anxietate și comportament depresiv, comportament dezadaptativ normelor sociale ale societății prin manifestări delincvente (Batista-Pinto Wiese, 2010: 146).

Conform autoarei Murzea, există o serie de factori interni și externi care pot influența comportamentul infracțional al minorilor (Murzea, 2015:3). În acest caz, s-a constatat că cei mai mulți dintre copii săvârșesc fapte penale în urma factorilor interni prin raporturile care au loc în cadrul familiilor. Supravegherea copiilor de către părinți este foarte importantă pentru educația minorilor, stilul de disciplină, afecțiunea părintească, structura familiei, toate aceste aspecte dacă prezintă dezechilibre duc la conturarea actelor antisociale și ulterior infracționale de către copiii rămași acasă. Rolul pe care copilul îl joacă într-o familie, conturează dinamica acesteia, iar în cazul în care sprijinul familial nu este prezent pe motivul migrației, acesta este un aspect care influențează săvârșirea actelor delincvente. Raportându-ne la factorii externi, vedem că anturajul și comunitatea sunt, de asemenea de o mare influență pentru săvârșirea faptelor infracționale (Murzea, 2015:3).

Putem constata că există un proces de învățare a comportamentului delincvent prin preluarea modelelor din jur. Se internalizează valori și comportamente ale grupului din care individual face parte. Așadar, o persoană care se alătură grupului delincvent, automat va deveni

părtaș comportamentului pe care grupul îl manifestă. Așadar, există o conexiune directă dintre comportament delinvent manifestat de minorii rămași acasă ca urmare a migrației părinților și grupul de prieteni cu manifestări antisociale (Durnescu, 2011: 76).

Cercetarea lui Lo, Tyrone, Cheng a ilustrat faptul că lipsa unei legături stabile cu părinții și neîncredere în propria persoană, pot da naștere unui comportament violent, creând o stare de vinovăție și alte emoții negative care duc la delinvență (Lo, Tyrone, Cheng, 2016:4).

Hooper (2007: 219) a declarat că relațiile care apar în decursul timpului, sunt dependente de relația de îngrijire a copiilor atunci când aceștia sunt mici. Hooper a mai menționat că stabilirea unei baze sigure sau crearea unei legături solide a încrederii și bunăstării poate contribui pozitiv la vârsta adultă și la separarea de persoana ocrotitoare. În cazurile în care există o legătură de atașament fără încredere și dragoste între copil și îngrijitor, acest aspect poate produce rezultate devastatoare pentru copil (Hooper, 2007:220).

Ca urmare a tipului de atașament creat în cadrul familiei, copiii dezvoltă ulterior migrației părinților anumite comportamente adaptative pentru a face față schimbărilor cu care se confruntă. Strategiile de coping adoptate de minori ca urmare a deplasării părinților în străinătate, au fundamente importante în vederea explicării manifestării comportamentelor negative expuse de minorii din cadrul familiilor transnaționale.

Pentru protecția copiilor aflați în astfel de situații, prin Legea nr. 272/2004, privind protecția și promovarea drepturilor copilului, au fost reglementate obligațiile care revin părinților ce urmează să plece la muncă în străinătate și procedura care trebuie urmată pentru protecția interesului superior al acestor copii. În acest scop, părinții/părintele care urmează să plece la muncă în străinătate are obligația de a notifica această intenție serviciului public de asistență socială de la domiciliu cu minim 40 de zile înainte de a părăsi țara. Notificarea va cuprinde: desemnarea persoanei care se va ocupa de ocrotirea copilului în perioada în care părinții vor pleca în străinătate și perioada în care părinții vor pleca la muncă în străinătate; (Legea 272/ 2004, Art. 104, alin. 2).

Acesta este contextul care explică demersul ce vizează identificarea relației de grijă și ocrotire dintre părinții plecați și copiii rămași în țara de origine, precum și influența acestei relații asupra comportamentului infracțional al copiilor rămași acasă.

2. Motivația alegerii temei și originalitatea cercetării

Motivul pentru care am ales această temă de cercetare, s-a bazat pe cinci dimensiuni:

- Un prim motiv pentru alegerea temei de cercetare, ține de amploarea fenomenului migraționist;
- Un alt motiv pentru care am ales această temă de cercetare, s-a bazat pe experiența copilăriei, perioadă în care părinții mei au fost plecați în străinătate;
- Alt motiv, ține de experiența anterioară de cercetare pe domeniul infracționalității juvenile (disertația din cadrul materatului), unde mi-am construit accesul în spațiul minorilor care au săvârșit fapte penale. Aceste aspecte mi-au produs dorința de aprofundare a acestui fenomen;
- Repercursiunile fenomenului migraționist asupra familiei transnaționale, în mod deosebit asupra copiilor rămași în țara de origine;
- Ultimul motiv ține de identificarea relației de grijă și ocrotire dintre părinții plecați și copiii rămași în țara de origine, precum și influența acestei relații asupra comportamentului infracțional al copiilor rămași acasă.

În realizarea lucrării, am pornit de la studii și cercetări recente din domeniul sociologiei și criminologiei, scrise de autori precum: Hochschild, Parreñas, Newburn, Baldassar, Yeates, Merla, Durnescu, Dreby, Hirschi, Sutherland, Mazzucato. Autori care au studiat problematica generală a migrației și a infracționalității juvenile, pe diverse paliere, fără să evalueze impactul dat de migrația părinților asupra comportamentului infracțional al copiilor rămași în țara de origine.

Propria cercetare intenționează să fie originală, surprinzând *elemente de noutate*, prin evidențierea influenței de îngrijire transnațională și națională în practica antisocială a minorilor aflați în țara de origine. Studiul evaluând minorii care aveau de urmat măsuri privative sau neprivative de libertate. Abordarea acestei problematice, reprezintă o noutate în domeniul migrației, acest lucru este dat de grupul țintă cercetat.

Un alt element de noutate ține de încercarea de a stabili, prin analiza datelor obținute, legătura dintre migrația părinților și infracționalitatea copiilor rămași în țara de origine. De asemenea, identificarea strategiilor de coping folosite de minorii rămași acasă în urma migrației părinților, reprezintă un alt element de noutate.

3. Scopul și obiectivele lucrării doctorale

Stadiul incipient al oricărui demers doctoral debutează cu o etapă în care se stabilesc acțiunile viitoare. Astfel, se stabilește în linii mari ce se dorește să se obțină. Se pornește de la stabilirea unui scop și se continuă cu realizarea unor obiective care să ghideze întreg demersul doctoral.

Scopul lucrării:

Analiza deteriorării relațiilor intra-familiale în cadrul familiilor transnaționale și identificarea modului în care această realitate conduce la adoptarea comportamentului infracțional al minorilor rămași acasă.

Scopul lucrării doctorale a fost în centrul activităților de cercetare, iar pentru atingerea lui s-a folosit o metodologie calitativă prin îmbinarea: interviului semi-structurat, observației participative, a focus grupului și a studiului de caz (analiza documentelor, observația participativă, interviul). Îmbinarea acestor metode a permis culegerea unei game complexe de informații și realizarea scopului propus.

Pentru realizarea scopului avem în vedere următoarele **obiective:**

Obiectivul 1. Identificarea practicilor parentale de îngrijire adoptate de părinții plecați la muncă în străinătate pentru ocrotirea minorilor rămași acasă.

Pentru atingerea acestui obiectiv s-au folosit informații obținute în urma realizării interviurilor semi-structurate, a focus grupului, a studiilor de caz și a observațiilor participative. Astfel, au fost intervievați copiii care au intrat în conflict cu legea penală și au părinții plecați în străinătate, o parte dintre părinții acestora, iar pentru completarea informațiilor obținute au fost intervievați și specialiștii din cadrul instituțiilor care aplică o măsură privativă sau neprivativă de libertate, minorilor care au săvârșit fapte penale.

Obiectivul 2. Evaluarea relațiilor de sprijin a copiilor din familii transnaționale în raport cu persoana responsabilă de îngrijire din țara de origine.

Atingerea acestui obiectiv a reprezentat adunarea de date în urma aplicării interviurilor semi-structurate, a focus grupului, a studiilor de caz și a observației participative. Pentru obținerea informațiilor cu privire la relația pe care o au minorii cu persoana responsabilă de ocrotire, au fost întrebări adresate în primul rând copiilor, apoi părinților dar și specialiștilor. S-a dorit obținerea

acestor informații din mai multe puncte de vedere pentru a stabili modalitățile de sprijin primite de copii din partea ocrotitorilor.

Pentru realizarea acestui obiectiv s-au avut în vedere și anumite noțiuni teoretice. S-a apelat și la cadrul teoretic compus din legislația în vigoare și o serie de articole și studii realizate, pentru formarea unei imagini cât mai clare asupra obligațiilor prevăzute de legiuitor în privința relației de ocrotire.

Obiectivul 3. Analiza legăturii dintre migrația părinților și infraționalitatea copiilor din cadrul familiilor transnaționale.

Acest obiectiv conține informații relevante care duc la îndeplinirea scopului lucrării. Pentru realizarea lui, au fost consultate articole și studii relevante, unde sunt descriși conform literaturii de specialitate, factorii care determină adoptarea comportamentelor antisociale de către minori. De asemenea, s-au obținut informații din partea minorilor și a specialiștilor. O analiză a datelor obținute a permis redarea informațiilor relevante cu privire la originea infraționalității juvenile în cazul minorilor care au părinții plecați în străinătate.

Obiectivul 4. Analiza strategiilor de coping aplicate de minorii rămași acasă, ca urmare a migrației părinților.

Ultimul obiectiv a presupus obținerea informațiilor în urma interviuării minorilor, a părinților și a profesioniștilor. Analiza informațiilor obținute în urma realizării acestui obiectiv au permis evidențierea strategiilor de coping adoptate de minori în urma migrației părinților.

3.1. Descrierea cercetării. Cercetarea de tip calitativ

Îndeplinirea scopului propus și implicit atingerea obiectivelor cercetării, presupune implementarea unui tip de cercetare care să permită desfășurarea demersului doctoral. Pentru obținerea informațiilor relevante atingerii scopului, cel mai potrivit demers este prin folosirea metodei calitative. Totalitatea demersului doctoral s-a desfășurat urmărind abordarea cercetării calitative. Cea mai potrivită alegere pentru identificarea unui număr semnificativ de informații din partea minorilor care au săvârșit o faptă penală este *metoda calitativă*. Pentru înțelegerea mai bună a fenomenului studiat cercetarea calitativă este cea care ne va permite acest aspect. Alegerea tipului

de cercetare utilizat se face în funcție de trei aspecte: „experiențe personale, publicul pentru care se scrie și problema cercetată” (Creswell, 2003: 23).

Cercetarea este procesul de colectare, analiză și interpretare a datelor, cu scopul de a înțelege un fenomen (Leedy, Ormrod, 2001). Procesul de cercetare este sistematic în definirea obiectivului, gestionarea datelor, precum și comunicarea constatărilor care apar în conformitate cu orientările existente. Cadrele și liniile directoare furnizează cercetătorilor indicații despre ceea ce trebuie să includă în cercetare, modul în care trebuie să se efectueze aceasta (Williams, 2007:65).

Tipul de cercetare calitativă oferă informații detaliate cu privire la experiențele participanților, permite ascultarea vocii și identificarea gesturilor pe tot parcursul demersului (Creswell, Garrett, 2008: 322). Abordarea calitativă se rezumă la identificarea comportamentului din punctul de vedere al participanților la cercetare. Unul dintre elementele cheie pe care le are abordarea calitativă se referă la constatarea comportamentului participanților prin implicarea în calitate de observator la activitățile desfășurate de participanții cercetării. În cadrul acestei abordări, cunoașterea interviuatului se face prin participare directă, prin întrebări deschise (Creswell, 2003:21). După cum evidențiază literatura de specialitate, în cadrul cercetării calitative predomină întrebările deschise care să ofere participanților posibilitatea de a răspunde cu cuvintele folosite de ei, fără să le forțeze răspunsul. Întrebările deschise au capacitatea de a „evoca răspunsuri semnificative și neprevăzute de cercetător, bogate și explicative.” Permit cercetătorului flexibilitatea de a sonda răspunsurile inițiale ale participanților (Mack, et. al. 2005: 4). Persoanele interviuate au avut întrebări specifice care să le determine să povestească experiențele prin care au trecut

Metoda de cercetare calitativă se concentrează pe descoperirea și înțelegerea experiențelor, perspectivelor și gândurilor pe care le au participanții la cercetare, cercetarea calitativă explorează realitatea. Cu alte cuvinte, cercetarea calitativă este o activitate care localizează situația persoanei. Constă într-un set de practici interpretative, materiale care fac lumea vizibilă. Practicile transformă lumea într-o serie de reprezentări, inclusiv note de teren, interviuri, conversații, fotografii, înregistrări. La acest nivel cercetarea implică o abordare interpretativă. Acest lucru înseamnă că cercetătorii calitativi studiază lucrurile în stările lor naturale, fără a le interpreta (Denzin, Lincoln, 2005: 3).

Metodele de cercetare calitativă au devenit instrumente importante în cadrul abordărilor care doresc să obțină o gamă mai largă de informații. Într-o mare măsură, cercetarea calitativă

oferă anumite perspective valoroase asupra populațiilor de studiu. Contribuția cercetării calitative este vastă și produce date esențiale în privința scopului cercetării (Mack, et al, 2005: 6).

Abordarea acestei teme prin aflarea mai multor puncte de vedere s-a realizat prin îmbinarea mai multor metode de cercetare calitativă, căutând parcurgerea demersului metodologic stabilit, prin diverse acțiuni.

3.2. Demers metodologic

Mizând pe urmărirea demersului prestabilit, s-a mers pe tot parcursul cercetării pe desfășurarea de acțiuni care să ducă la realizarea obiectivelor. Astfel, desfășurarea studiului impune utilizarea unei metodologii care a avut ca punct de plecare folosirea următoarelor întrebări: *Care sunt modalitățile transnaționale de susținere a copiilor rămași acasă? ; Care este relația părinte- copil rămas acasă?; Care erau responsabilitățile părinților față de copii înainte de plecarea lor peste hotare?; Care sunt articolele de lege care vizează asigurarea drepturilor la grijă și ocrotire a copiilor care au părinții departe de țară?; Care este rolul de susținere al persoanei desemnate cu autoritate părintească în relația de îngrijire cu copiii rămași acasă în urma migrației părinților?; Cum se explică comportamentul infracțional al copiilor care au părinți migranți?; În ce fel distanța și frontierele internaționale influențează comportamentul antisocial al copiilor și cum se pliază practicile de îngrijire transnațională după săvârșirea faptei penale?; Care sunt strategiile de coping adoptate de minori, ca urmare a migrației părinților?; Care sunt rolurile specialiștilor în procesul de îngrijire a copiilor rămași acasă în urma mobilității părinților?.*

Pentru a obține răspunsuri detaliate la aceste întrebări s-a optat pentru desfășurarea unei cercetări calitative, prin folosirea *interviului semi-structurat* a *observației participative*, a *focus-grupului* și a *studiului de caz*. În funcție de modalitatea de înregistrare a răspunsurilor, întrebările au fost închise, la care se putea răspunde cu da sau nu și întrebări deschise unde subiecții au avut posibilitatea să își spună punctul de vedere fără a li se impune. Ghidul de interviu (instrumentul de cercetare) a fost în așa fel construit încât să predominie întrebările deschise, în felul acesta s-au putut explora mai multe informații. Pentru început au fost câteva întrebări factuale (spre exemplu sexul, clasa, vârsta, vechimea în funcție, studiile) apoi s-a mers pe varianta întrebărilor de opinie (deschise). Îmbinarea acestor patru metode de cercetare, a permis culegerea unei game mai largi de informații.

Realizarea cercetării a cuprins **patru faze principale**:

- Revizuirea literaturii de specialitate;
- Activități de teren prin aplicarea interviurilor semi-structurate și a observațiilor participative din care au fost preluate informații cheie;
- Activități de teren prin realizarea unui focus grup;
- Activități de teren pentru realizarea studiilor de caz (s-au folosit ca instrumente de realizare a studiilor de caz interviurile, observația participativă și analiza dosarelor).

În prima fază s-a consultat literatura de specialitate disponibilă, concomitent s-a desfășurat o cercetare de teren pentru confirmarea noțiunilor culese în urma documentării. Astfel s-a realizat o cercetare calitativă de teren în Irlanda, orașul Cork în perioada noiembrie 2015. Ancheta împletește o metodologie bazată pe interviuri semi-structurate în limba română, fiind completată de observația participativă. Tehnica de găsire a subiecților s-a realizat prin **metoda bulgărelui de zăpadă**. În total au fost culese zece interviuri de la părinții care se aflau de cel puțin un an de zile departe de copiii lor sancționați penal.

În a doua fază au fost luate interviuri semi-structurate, completate de observația participativă. Această etapă a constat în colectarea unor informații consistente. Astfel, această parte de teren a implicat mai multe vizite în cadrul Modulului de reabilitare comportamentală (MRC) din Târgu. Frumos, Serviciului rezidențial pentru copilul care a săvârșit fapte penale și nu răspunde penal (SRSCD) din Târgu. Frumos, Centrului de Detenție Tichilești- Brăila, în cadrul Serviciului de Probațiune din Iași și în cadrul școlii numărul 21 din Iași (Ion Neculce), care are program de tip „A doua șansă”. În cadrul fiecărei vizite au fost discuții și interviuri. Interviurile au fost aplicate în primă fază minorilor care nu prezintă și prezintă limita răspunderii penale, care au părinții plecați în străinătate și sunt intrați în conflict cu legea penală. Interviurile au fost de tip față în față în cadrul instituțiilor în care sunt sancționați minorii și în cadrul instituției conexe, respectiv școala Ion Neculce din Iași. Pentru obținerea informațiilor suplimentare, în funcție de disponibilitatea timpului avut, au fost intervievați specialiștii din cadrul instituțiilor enumerate mai sus. În urma discuțiilor cu minorii și cu specialiștii s-a obținut un contact al părinților plecați. Ulterior au fost și o parte dintre părinți intervievați, folosindu-se interviul prin intermediul telefonului.

În a treia fază s-a realizat un focus grup în cadrul DGASPC- Iași, unde au participat cinci copii care nu aveau limita răspunderii penale și aveau de urmat o măsură de sancțiune neprivativă de libertate (supravegherea specializată). Acești copii aveau părinții plecați la muncă în străinătate.

De asemenea, s-a luat un interviu psihologului care colaborează cu minorii. În cazul acestor copii s-a putut lua legătura doar cu unul dintre părinții plecați, ceilalți nu au răspuns telefonic.

În ultimă instanță, după colectarea datelor din cadrul instituțiilor amintite mai sus, s-a făcut o evaluare a acestora, selectându-se cele mai reprezentative cazuri și ulterior parcurgerea demersurilor pentru realizarea studiilor de caz. Astfel, a urmat un studiu al dosarelor, aplicarea unui set de întrebări suplimentare minorilor, întrebări specifice profesioniștilor care lucrează cu minorii și acolo unde a fost posibil s-au adresat interviuri de tip față în față tutorilor, informații pe baza cărora s-au alcătuit studii de caz. S-au realizat studii de caz reprezentative din cadrul următoarelor instituții: Serviciul de Probațiune din Iași, Centrul de Reeducare din Târgu. Frumos, Centrul de Detenție din Tichilești Brăila. Aplicarea studiului de caz a permis folosirea interviului ca metodă de obținere a informațiilor, folosirea observației participative și studiul de dosare. Această ultimă parte a fost implementată pentru a evidenția aspectele importante din celelalte etape prin accentuarea elementelor cheie.

A doua, a treia și ultima etapă a cercetării de teren, s-au realizat începând cu perioada lunii septembrie 2016 și până în perioada martie 2017, fiind colectate în aceste trei părți cele mai consistente informații ale cercetării. Tehnica folosită pentru identificarea participanților la cercetare, este **metoda selecției în instituție**.

Pentru pregătirea logistică a studiului în cadrul instituțiilor (intrare în instituții, recrutarea subiecților, deplasare și cazare), s-au făcut demersuri începând cu luna iunie a anului 2016, urmând primirea aprobărilor din partea tuturor instituțiilor în perioada septembrie 2016.

4. Universul cercetării

Participanții la cercetare se regăsesc în trei grupuri distincte:

1. Copii cu vârste cuprinse între 13 și 18 ani (care au intrat în conflict cu legea penală), proveniți din familii transnaționale care se află în supravegherea unora dintre instituțiile de sancționare și protejare a minorilor (Serviciul de Probațiune din Iași, Modulul de reabilitare comportamentală din Târgu. Frumos, Serviciului rezidențial pentru copilul care a săvârșit fapte penale și un răspunde penal din Târgu Frumos, Centrul de Detenție- Tinchilești, DGASPC- Iași) și din instituția conexă care oferă servicii minorilor care au săvârșit fapte penale (școala numărul 21 din Iași, cu program de tip „A doua șansă”);

2. Părinți emigranți care au copiii în supravegherea instituțiilor care aplică o sancțiune privativă sau neprivativă de libertate (Serviciul de Probațiune din Iași, Modulul de reabilitare comportamentală din Târgu. Frumos, Serviciului rezidențial pentru copilul care a săvârșit fapte penale și un răspunde penal din Târgu Frumos, Centrul de Detenție- Tinchilești, DGASPC- Iași), precum și în instituția conexasă (școala numărul 21 din Iași, cu program de tip „A doua șansă”). În grupul părinților sunt viazi și părinții din orașul Cork- Irlanda care au în țară minori intrați în conflict cu legea penală.;

3. Specialiști din cadrul Serviciul de Probațiune din Iași, Modulul de reabilitare comportamentală din Târgu. Frumos, Serviciului rezidențial pentru copilul care a săvârșit fapte penale și un răspunde penal din Târgu Frumos, Centrul de Detenție- Tinchilești, DGASPC- Iași, școala Ion Neculce cu program de tip „A doua șansă” din Iași.

Participanții au fost incluși în cercetare, după ce le-au fost prezentate informații cu privire la identitatea cercetătorului, obiectivele procesului de cercetare, scopul cercetării și modul în care vor fi folosite datele obținute. Demersul cercetării s-a realizat după obținerea acordului din partea Direcției Naționale de Probațiune, din partea șefului de serviciu, a directorului comisar șef de Penitenciare- Nicușor Sterian, din partea DGASPC Iași, și din partea directoarei din cadrul școlii Ion Neculce din Iași. De asemenea, s-a cerut acordul scris fiecărui participant care și-a exprimat opinia liberă de a lua parte la cercetare. În cazul minorilor s-a cerut acordul suplimentar din partea părinților, tutorilor, iar în unele cazuri din partea instituțiilor responsabile cu protejarea copiilor.

Criteria de selecție a participanților

Deoarece grupul principal al cercetării (copiii intrați în conflict cu legea penală cu unul sau ambii părinți plecați la muncă în străinătate) nu s-a identificat complet în statistici s-a recurs la metoda care să ne ajute să ne formăm o privire de ansamblu asupra procentajului existent la ora actuală. Pentru acest lucru s-a apelat la instituțiile care aplică sancțiuni acestor minori și la o instituție conexasă.

Modalitatea folosită pentru identificarea participanților din cadrul cercetării este **metoda selecției în instituție**, care a presupus aplicarea ghidului de interviu, a observației participative, a focus grupului și a studiului de caz, minorilor din instituțiile selectate. De asemenea, s-a folosit această modalitate a selecției în instituție și pentru aflarea opiniei specialiștilor. Având în vedere specificul principalei modalități de cercetare, respectiv interviul semi-structurat, s-au interviuat

și părinții pentru suplinirea informațiilor aflate de la copii și specialiști. Acești părinți au fost intervievați prin intermediul telefonului.

Pentru selectarea părinților care au fost intervievați față în față, s-a folosit **metoda bulgărelui de zăpadă**. Astfel, părinții emigranți în Irlanda, orașul Cork, au primit întrebări în mod direct, observându-se expresiile expuse de aceștia și mediul în care locuiesc. Alegerea acestei metode s-a pus în parctică deoarece identificarea participanților la cercetare era imposibilă fără îndrumări din partea celor intervievați spre alți participanți. După cum specifică autorul Mack, eșantionarea prin intermediul bulgărelui de zăpadă este folosită pentru a recruta „grupuri care un sunt ușor accesibile cercetătorilor prin alte strategii de eșantionare”. Metoda bulgărelui de zăpadă fiind considerată „tipul de eșantionare intenționată, care include participanți care îndreaptă cercetătorii spre alți participanți care corespund caracteristicilor grupului țintă” (Mack, et. al, 2005: 6).

Instrumentele de cercetare folosite au fost aplicate prin punerea în practică a metodei calitative, conform tabelului de mai jos.

Copii intervievați		Specialiști intervievați		Părinți intervievați		Persoane ocrotitoare interviuate	
Copiii din cadrul MRC Târgu. Frumos	6	Educativi din cadrul Centrului de Reeducare din Târgu. Frumos	3	Părinți	16	Bunici	2
						Tutore	1
Copiii din cadrul SRSCD Târgu. Frumos	7	Animatori din cadrul Centrului de Reeducare din Târgu. Frumos	2				
		Asistenți sociali din cadrul Centrului de Reeducare din Târgu. Frumos	1				

		Psihologi din cadrul Centrului de Reeducare din Târgu. Frumos	3				
Copiii din cadrul DGASPC Iași	5	Psihologi din cadrul DGASPC-Iași	1				
Copiii din cadrul Serviciului de Probațiune Iași	10	Consilieri de probațiune din cadrul Serviciului de Probațiune Iași	9				
Copii din cadrul Școlii numărul 21 din Iași	7	Profesori din cadrul Școlii numărul 21 din Iași, de tip „A doua șansă”	3				
Copii din cadrul Penitenciarului de Minori și Tineri- Tichilești	12	Psihologi din cadrul Penitenciarului pentru Minori și Tineri	2				
		Psihoterapeuți din cadrul Penitenciarului pentru Minori și Tineri	1				
		Asistenți sociali din cadrul Penitenciarului pentru Minori și Tineri	1				
		Ofițeri educatori din cadrul Penitenciarului pentru Minori și Tineri	5				

		Șefi secție din cadrul Penitenciarului pentru Minori și Tineri	2				
--	--	--	---	--	--	--	--

4.1. Metode, tehnici și instrumente folosite privind culegerea informațiilor

Adunarea datelor presupune implicarea unor metode și instrumente de cercetare. Realizarea cercetării care a dus la construirea temei, a constat în îmbinarea unor metode de cercetare diverse: interviul semi-structurat, focus-grupul, observația participativă și studiul de caz. Pentru realizarea studiului de caz s-a folosit triangularea, ceea ce a presupus folosirea combinată a trei tehnici de cercetare: analiza documentelor, interviul semi-structurat și observația participativă.

Pentru realizarea studiului, s-a optat ca metodă principală de culegere a datelor pentru folosirea interviului semi-structurat, care este cel mai flexibil tip de interviu și care, potrivit lui Chelcea (2001: 126), abordează teme și ipoteze dinainte stabilite.

În termeni generali, interviul poate fi împărțit în trei categorii principale: structurat, semi-structurat și nestructurat (Newburn, 2007: 903).

O primă explicație pentru alegerea folosirii metodei interviului semi-structurat constă în flexibilitatea ghidului de interviu, care permite libertate cercetătorului de a folosi pe lângă întrebările prestabilite și alte întrebări pe parcursul interviului. Întrucât interviul semi-structurat permite cercetătorului suficient spațiu și libertate să urmărească subiecte care îl interesează, după cum specifică autorul Newburn. De asemenea, ***interviul semi-structurat*** se situează între două forme de interviu, având caracteristici specifice interviului structurat, dar furnizând, concomitent, suficientă flexibilitate interviuatorului să urmărească subiectele care-l interesează și oferă interviuatului suficient spațiu pentru a vorbi despre problema adusă în discuție (Newburn, 2007: 904).

O altă explicație pentru folosirea interviului semi-structurat ca metodă principală a cercetării, ține de faptul că pe perioada desfășurării interviului, a existat posibilitatea de a reveni asupra întrebărilor cheie, atunci când unul dintre răspunsurile obținute nu au fost clar formulate. De asemenea, a permis reformularea întrebărilor în funcție de nivelul de înțelegere al fiecărui participant. În cazul minorilor intervievați, a fost necesar să se intervină cu întrebări suplimentare

pentru a identifica cuvintele cheie. Cum interviul își are baza în conversația umană, permite intervievatorului să modifice stilul, ritmul și ordonarea întrebărilor pentru a evoca cele mai complete răspunsuri din partea intervievatului. Cel mai important aspect, este că permite persoanelor intervievate să ofere răspunsuri în termeni și în moduri în care gândesc (Qu, Dumay, 2011: 246).

Un alt argument pentru folosirea metodei interviului este reprezentat de permițivitatea stabilirii unei relații de comunicare cu respondentul. Astfel, în cazul în care participantul la cercetare a manifestat oboseală, plictiseală, pe perioada desfășurării interviului sau a oferit răspunsuri fără conținut, s-a putut permite întreruperea și reluarea ulterioară a interviului prin stabilirea unei relații de colaborare. Astfel, s-au reformulat unele întrebări care l-au ghidat pe participant spre o stare confortabilă. După cum precizează autorul Newburn, în cazul interviului de tip față în față, este foarte important să se creeze o legătură între intervievat și intervievator pentru a-l determina pe participant să vorbească, să povestească și să o facă în maniera în care se simte confortabil (Newburn, 2007: 904).

Instrumentul utilizat în derularea interviurilor semi-structurate a fost ghidul de interviu tematic. Ghidul de interviu tematic, este definit de autorii Qu și Dumay ca reprezentând un set de întrebări concepute pe baza unor teme prestabilite pentru a obține răspunsuri elaborate. Ghidul de interviu focalizat pe axe tematice, pune accentul pe direcționarea conversației către subiecte și probleme ale cercetării. Ghidurile de interviu, au rolul de a asigura abordarea tematică aplicată în timpul interviului (Qu, Dumay, 2011: 246).

În cercetarea de față ghidul de interviu implementat pentru minorii din familii transnaționale și pentru părinți, a fost structurat pe 5 teme. În cazul specialiștilor, întrebările au fost formulate urmărindu-se scopul cercetării, fără a fi structurat pe axe tematice ghidul de interviu.

În completarea interviului semi-structurat a stat folosirea metodei observației, iar ca tip de observație- *observația participativă*. Folosirea acestei metode a permis obținerea unui game mai largi de informații fiind ghidați de instrumentul de cercetare- *ghidul de observație* prestabilit. În cele ce urmează vor fi prezentate anumite aspecte generale prin explicarea alegerii metodei observației participative, totodată va fi detaliat ghidul de observație.

Observația, reprezintă o metodă destul de importantă atunci când ne dorim să surprindem în detaliu anumite aspecte. Este o metodă care urmărește să surprindă la fața locului modul cum este organizată cercetarea, cum sunt transmise și recepționate mesajele. „Ignoranța metodică cere

ca, pătrunzând în lumea socială, să avem conștiința că pătrundem în necunoscut, pregătiți să facem descoperiri care ne vor surprinde și deconcentra” (Chelcea, 2004: 178).

O gamă largă de cercetări calitative sunt realizate folosind metoda observației (Newburn, 2007: 899). Făcând o analiză a cercetărilor calitative existente, constatăm că observația participativă este strâns legată de alte metode calitative folosite. Aceasta este o metodă calitativă care alături de alte metode, aduce un plus de cunoaștere cercetărilor calitative.

Observația participativă constă în implicarea totală sau parțială a cercetătorului în situațiile sociale investigate și în invocarea introspecției sau a memoriei sale sociale pentru înregistrarea post-festum a datelor și informațiilor (Dafinoiu, 2002: 65). În cadrul cercetării realizate, observația a fost cea care a permis studierea îndeaproape a relației părinte-copil înainte și după migrația părinților. Observația participativă a fost pusă în practică prin vizite multiple în cadrul instituțiilor care aplică sancțiuni privative sau neprivative de libertate minorilor, prin participări active la activități recreative, la activități de evaluare, la întrevederi, la discuții în care erau implicați minorii și profesorii.

Implementarea observației participative se face prin folosirea instrumentului de cercetare, *ghidul de observație*. După cum argumentează autorul Newburn, observația este, în general, o metodă destul de larg utilizată prin folosirea instrumentului standardizat- ghidul de observație. Observația este folosită pentru a obține informații de natură calitativă (Newburn, 2007: 899).

Realizarea *focus grupului*, ca metodă a cercetării desfășurate, a permis obținerea unor informații suplimentare în vederea îndeplinirii scopului propus, prin folosirea instrumentului de cercetare- *ghidul de interviu semi-structurat*.

Termenul de „focus-grup” vine din ideea de colectivitate. Această activitate colectivă are loc într-o societate în care se creează o ocazie de întâlnire a mai multor persoane, cu scopul de a interacționa pe o anumită temă dictată de un moderator. În urma acestor întâlniri, cercetătorii pot pune întrebări, observa și interacționa (Duggleby, 2005:832). Concret, un focus grup este o discuție în grup despre o anumită problemă sau un grup de probleme. Grupului îi sunt adresate o serie de întrebări și rezultatele sunt formate din răspunsurile date de participanți și orice dezbateri sau discuție apărută între aceștia în timpul interviului. Această interacțiune dintre participanți face diferența dintre un focus grup și un interviu de grup (Newburn, 2007: 905).

În urma realizării interviurilor semi-structurate, a focus grupului și în urma observațiilor constatate, s-au ales cazuri de referință dintre minorii implicați în cercetare și s-a revenit asupra acestora cu anumite întrebări reformulate, realizându-se astfel studiile de caz.

Studiul de caz, este o metodă calitativă a cercetării care facilitează explorarea unui fenomen în contextul său folosind o varietate largă de surse și date (Baxter, Jack, 2008: 546). Această metodă poate fi folosită în studiile cantitative și calitative, dar este adesea asociată cu metoda calitativă. Se bazează pe un singur caz sau pe un număr mic de cazuri și se caracterizează prin investigarea intensivă a cadrului (Newburn, 2007: 911). Este recomandat, după cum precizează autorii Baxter și Jack ca studiile de caz să fie diferite între ele, evitând abordarea prea multor subiecte (Baxter, Jack, 2008: 546).

Metoda studiului de caz este văzută de Yin ca fiind o „strategie de cercetare”, care aduce un plus de cunoaștere asupra indivizilor, grupurilor sau fenomenelor (Yin, 2005: 18). În continuare autorul susține că realizarea studiului de caz ca metodă de cercetare, permite cercetătorilor să extragă evenimente din viața reală a indivizilor prin identificarea aspectelor individuale (Yin, 2005: 18).

Așadar, studiile de caz s-au realizat pe baza triangulării metodelor calitative (Gray, 2009: 199-216), prin *analiza documentelor* puse la dispoziție, folosirea *interviurilor semi-structurate* și prin implementarea *observației participative*.

5. Structura lucrării

Pentru o corelație mai bună dintre cercetarea de teren și aspectele teoretice, Teza de doctorat cu titlul „Evaluarea impactului migrației părinților asupra comportamentului infracțional al copiilor rămași în țara de origine”, este structurată în patru capitole.

În primul capitol, *Familia transnațională și strategii de îngrijire a copiilor rămași acasă*, sunt descrise aspecte cu privire la cadrul conceptual ale vieții familiei transnaționale, explicând conceptul de transnaționalitate, implicațiile legăturilor de atașament, strategiile de coping adoptate de minori pe fondul migrației părinților, accentuându-se elementele de debut ale temei. În continuare au fost evidențiate cele mai importante strategii de ocrotire prin prisma circulației transnaționale urmărind tipurile de sprijin transnațional. S-a conturat cu precădere ocrotirea minorilor cu ajutorul aranjamentelor de îngrijire, a ocrotirii prin diferite modalități de comunicare

și remitențe, iar în final sunt punctați factorii care au impact asupra capacității și obligațiilor de îngrijire.

În cel de-al doilea capitol, *Măsuri legislative reglementate la nivel național pentru protecția minorilor care au săvârșit fapte penale și au părinții plecați în străinătate*, sunt analizate articolele legislative naționale în vigoare destinate copiilor care au părinții plecați în străinătate. De asemenea, este folosită o perspectivă sociologică pentru explicarea atitudinilor delincvente ale acestor minori prin dezvoltarea teoriilor criminologice, în final sunt punctate măsurile de protecție și sancționare atribuite copiilor care au intrat în conflict cu legea penală.

Cel de-al treilea capitol al lucrării: *Metodologia cercetării și considerații etice în evaluarea realității care conduce la adoptarea comportamentului infracțional al minorilor proveniți din familii transnaționale*, se axează pe descrierea cercetării (scopul, obiectivele, grupul țintă, locul cercetării), metodele de cercetare utilizate în studiul efectuat, inclusiv modalitățile de colectare a datelor (ghidul de interviu semi-structurat, ghidul de observație, ghidul de focus grup). Totodată prezintă și partea de etică a cercetării, detaliind respectarea principiilor etice în raport cu interviuarea minorilor, specialiștilor și părinților. În final, pentru a se face o introducere a ultimului capitol, sunt detaliate date generale cu privire la analiza informațiilor obținute.

Ultimul capitol, *Dimensiuni ale vieții transnaționale prin prisma analizei comportamentului antisocial al copiilor rămași acasă*, este destinat analizei datelor, evidențiându-se aspectele esențiale ale demersului doctoral. În prima parte s-au punctat aspecte generale, aducându-se în atenție argumente pentru demersul întreprins. A doua parte este destinată în mod clar rezultatelor obținute în cadrul instituțiilor care aplică sancțiuni privative sau neprivative de libertate minorilor care au săvârșit o faptă penală. Cuprinzând aspecte cu privire la practicile parentale de îngrijire transnațională și influențele lor asupra copiilor rămași acasă. Subcapitolul punctează raportul relațional dintre copii și părinți înainte de mobilitatea părinților, evoluția relației de îngrijire după migrația părinților, demersul relațiilor de sprijin în raport cu persoana responsabilă de ocrotire, iar în final sunt evidențiate schimbările comportamentale ale copiilor pe fondul distanței dintre ei și părinți. Cea de-a treia parte, la fel ca cea anterioară, prezintă rezultatele obținute în cadrul instituțiilor care aplică sancțiuni privative sau neprivative de libertate minorilor care au încălcat legea penală, vizând atingerea altor obiective. Cuprinde aspecte cu privire la legătura dintre migrația părinților și implicațiile delincvente ale minorilor, identificând factorii care determină adoptarea comportamentului antisocial. De asemenea, se evidențiază relația dintre părinți și copii

în urma implicației infracționale ale minorilor și impactul acestei relații asupra reabilitării comportamentale. Ultima parte prezintă rezultatele obținute în urma întreprinderii studiilor de caz relevante, care stau la baza identificării atitudinilor antisociale ale minorilor rămași în țara de origine în urma adoptării strategiilor de coping ca urmare a migrației părinților. În esență, această parte a fost implementată cu scopul de a evidenția aspectele comune din celelalte secțiuni ale capitoului și accentuarea elementelor cheie care fac cadrul obiectivelor cercetării.

6. Concluzii generale ale studiului

Relația copiilor cu membrii familiei înainte de migrația părinților era în unele situații activă, caracterizată de un climat favorabil, un echilibru relațional, iar în alte situații caracterizată de stiluri parentale contradictorii, care au produs confuzie copiilor prin tratarea cu superficialitate a relației de ocrotire.

Despărțire a fost percepută de minori ca o ruptură, fiind marcată de sentimente precum tristețe, lacrimi, neîncredere, frică, nou, confuzie, părăsire, izolare, abandon, dispreț. Aspecte ce au produs la nivelul minorilor intervievați o stare de singurătate, care a fost accentuată de vârsta mică pe care o aveau, precum și de modul în care s-a produs separarea.

Impactul emoțional al despărțirii a fost foarte puternic pe fondul faptului că părinții au neglijat oferirea unor explicații pregătitoare cu privire la decizia lor. Analizând rememorarea perioadei plecării părinților în străinătate, se constată că momentul despărțirii a fost cel care a produs prima schimbare la nivelul comportamental al minorilor. O parte dintre respondenți, au afirmat că s-au simțit foarte afectați de mobilitatea părinților, încât au fugit de acasă imediat după ziua plecării.

Părinții au abandonat unele valori pe care le aveau înainte de deplasare în relaționarea cu minorii. Migrația a condus la vulnerabilitatea relației. Minorii s-au simțit lipsiți de contactul direct cu părinții, au simțit în permanență nevoia de atașament, iubire, susținere și îndrumare.

În unele cazuri părinții au neglijat educația și supravegherea copiilor, în alte cazuri s-a adăugat și transmiterea unor exemple negative, marcate de conflicte, divorț, acte de violență.

La nivelul **legislației în vigoare**, măsurile legislative reglementate de țara de origine pentru îngrijirea copiilor care au părinții plecați în străinătate, s-au observat două aspecte relevante pentru studiul de față: pe de o parte se impune părinților să anunțe autoritățile teritoriale înainte de

migrație, pe de altă parte, se cere în mod obligatoriu delegarea unei persoane din familia lărgită, care să se ocupe de ocrotirea minorilor rămași acasă.

În privința **strategiilor de îngrijire folosite de părinți după migrație**, observăm că acestea s-au axat în principal pe redistribuirea rolurilor parentale către persoanele cu vârste înaintate rămase în țara de origine. Lucru ce a contribuit masiv la o supraveghere redusă din partea persoanelor ocrotitoare, un libertinaj crescut al minorilor și adoptarea unor atitudini sfidătoare față de autoritatea familiei. Toți minorii intervievați au redat faptul că le lipsește mama.

În faza incipientă a migrației, **îngrijirea transnațională** s-a produs prin intermediul altor persoane, apoi prin mijloace de comunicare, iar pe parcurs, cu precădere prin îngrijirea financiară, fiind ușor neglijate primele tipuri de sprijin oferite la începutul migrației.

Relația de grijă și ocrotire expusă de copiii după mobilitatea părinților, evidențiază o continuare a îngrijirii din punct de vedere financiar și foarte puțin comunicațional, la nivel emoțional existând o slabă susținere. Contorzând răspunsurile copiilor, este evident că un raport afectiv cu părinții s-a produs în mod sporadic. Aspecte ce au produs ulterior, dezechilibre care aduc la multiple forme de manifestare prin căutarea de sprijin familial în cadrul grupurilor stradale de prieteni, ulterior adoptarea atitudinilor din cadrul grupurilor prin absenteism școlar, fuga de acasă, și în final adoptarea atitudinilor delincvente.

Modul în care părinții au continuat relația de grijă și ocrotire, a fost percepută de către minori ca fiind fie insuficientă, fie indiferentă, motive pentru care unii dintre minori au încercat să atragă atenția asupra lor prin manifestarea unui comportament penal.

Privind migrația părinților din punct de vedere al remitanțelor, acestea oferă pe de o parte copiilor șanse pentru un viitor mai bun dar se verifică în același timp și apariția celeilalte realități în care copiii capătă deprinderea unei vieți ușoare, lăsându-i de fapt pe aceștia fără perspective, fără idealuri, incapabili de a se concentra și de a face un efort pentru reușita în viață. La aceste consecințe mai putem adăuga și dramele pe care le trăiesc acești copii ai căror părinți recurg la soluția divorțului pe fondul mobilității.

Atitudinea părinților centrată pe asigurarea cu precădere a situației financiare, a produs asupra minorilor la nivelul sentimentelor și al comportamentului anumite dezechilibre marcate prin schimbări majore de comportament. În urma producerii schimbărilor comportamentale, au intervenit o serie de factori care au favorizat implicația antisocială a minorilor. Factorii sunt dați de capacitatea scăzută a minorilor de a-și gestiona frustrările acumulate în urma migrației

părinților, urmați de influențele grupurilor stradale, abandonul educațional și accentuați de dependența de vicii.

Contorizând opiniile minorilor în privința **relației pe care o aveau cu persoana responsabilă de ocrotire**, reiese că a existat o permisivitate crescută, iar pe fondul diferențelor de vârstă, copiii au abuzat de libertatea care s-a creat. Respectul față de autoritatea ocrotitorilor era aproape nul. Cu toate că din partea persoanelor responsabile de grija și ocrotirea minorilor au fost acțiuni constante prin care s-a încercat substituirea lipsei create de părinți, nu s-a reușit. În acest context, schimbările comportamentale ale minorilor au fost vizibile. Pe fondul nivelului scăzut de analiză a situațiilor de risc, aceștia și-au format grupuri de prieteni cu preocupări negative. Ulterior prezentând dezinteres față de școală și implicare în fapte penale. În perioada aderării la grupurile stradale de prieteni, s-a constatat că minorii se simțeau triști, lipsiți de valoare, neimplicați în relația cu părinții, marginalizați de colegii de la școală, suferind în mod special după lipsa mamei, prezentând în permanență un sentiment de abandon matern.

Cu privire la **legătura dintre migrația părinților și infraționalitatea copiilor din cadrul familiilor transnaționale**, vedem o legătură strânsă. Astfel, fără o îndrumare directă din partea părinților, ajungem să fim în situații din care nu mai știm să ieșim singuri. Atunci când îndrumarea lipsește sau este incorect transmisă, când părinții nu sunt alături de copii se ajunge câteodată la comportamente deviante, atunci când la un singur pas greșit trece de cealaltă parte a barierei dintre bine și rău, ajungând la săvârșirea faptelor infraționale. Se observă că partea economică înregistrată de părinți, se întoarce ca un bumerang asupra relației dintre ei și copii prin producerea dezechilibrelor care au consecințe pe termen lung.

Lipsa prezenței fizice a părinților și implicit afectivitate scăzută pe fondul mobilității, lipsa unui sfătuitor, duc la stări precum, trăirea sentimentului de abandon pentru copii, tristețe, confuzie, dezechilibru. Copiii sunt afectați de lipsa părinților, ei asociază plecarea lor fizică cu frica, cu sentimentul de singurătate, aspecte ce îi determină să caute sprijin în persoane care au aceeași situație ca a lor.

Concluzionând, minorii nu s-au simțit integrați la noul mediu dat de formarea familiei transnaționale, faptele pentru care ei plăteau fiind rezultatul unui nivel scăzut de supraveghere din partea părinților și din lipsa acoperirii nevoilor afective. Carențele afective și de comunicare dintre membrii familiei, nivelul scăzut de deschidere al minorilor față de părinți au favorizat deschidere către grupul de prieteni și ulterior preluarea comportamentelor negative.

Ulterior plecării, respondenții minori au afirmat că au simțit dificultăți în identificarea unor scopuri realiste și pozitive în viață, iar anturajul cu care își petreceau timpul liber, avea efect imitator. Așadar, minorii au simțit în permanență dorința de a imita modele de comportament întâlnite la nivelul grupului de prieteni din care făceau parte, aspect ce a contribuit semnificativ la implicarea în comiterea de fapte penale.

Pe fondul privațiunilor de tip afectiv, copiii au manifestat anumite **strategii de coping** în vederea adaptării la noua situație, în condițiile migrației. Pentru început, minorii au manifestat un comportament introvertit, o renunțare la viața socială și au prezentat o lipsă de comunicare cu membrii familiei. Aceste modificări comportamentale au fost accentuate de manifestări a stimei de sine scăzute, a incertitudinii față de forțele proprii. În continuare, s-a constatat că minorii au început să frecventeze sălile de internet, să consume alcool, să își petreacă timpul cu gașca de prieteni, lipsind de la școală.

Respondenții minorii au dezvoltat o atitudine excentrică, manifestată prin dezordine comportamentală, care este caracterizată de gesturi ieșite din tipar, precum scăderea frecvenței școlare, abandon școlar, lipsa de acasă, afiliere la anturaje nepotrivite. Minorii au menționat cu greu o persoană de care se simțeau apropiați, afirmând că orice dificultate apărută, o gestionau alături de gașca de prieteni.

Practicile de coping adoptate de minor au fost vizibile. Pe fondul nivelului scăzut de analiză a situațiilor de risc, acesta și-a format un grup de prieteni cu preocupări negative, au prezentat dezinteres față de școală și s-a implicat în săvârșirea unor fapte penale.

Contorizând informațiile obținute, s-a observat în fiecare caz manifestarea unei atitudini rebele, după plecarea părinților, care ulterior a fost expusă prin dezordine comportamentală, gesturi ieșite din tipar, implicare în acțiuni infracționale, scăderea frecvenței școlare, afilierea la anutraje negative.

Existența sentimentelor de singurătate, insecuritate, însoțite de lipsa abilităților de care să-i ajute să-și controleze emoțiile. Devierea comportamentală a copiilor prin implicarea în activități infracționale, a fost o modalitate de a suplini nevoile de apreciere, de atenție și afecțiune nesatisfăcute.

7. Limitele cercetării

Realizarea studiului ce urmărește identificarea relației de ocrotire în cadrul familiilor transnaționale, precum și influența relației de îngrijire asupra comportamentului infracțional al copiilor rămași acasă, a presupus o serie de limite.

Limite ale cercetării sunt date de timpul limitat pe care l-au avut la dispoziție specialiștii intervievați în a furniza informații, precum și de restricțiile impuse de unele instituții pentru folosirea unui dispozitiv de înregistrat. Constrângeri ce au influențat sintetizarea datelor primite, inclusiv pierderea anumitor aspecte importante pentru cercetare. Având în vedere numărul de cazuri excesiv atribuit personalului care lucrează cu minorii care au săvârșit fapte penale, specialiștii intervievați nu au putut acorda prea mult timp participării la cercetare. De asemenea, restricțiile impuse de Penitenciarul pentru Minori și Tineri din Tichilești, nu au permis înregistrarea interviurilor, iar transcrierea informațiilor a dus la pierderea anumitor elemente.

O altă limită a cercetării este dată de interviuarea prin telefon a unora dintre părinți, lucru ce a împiedicat obținerea de informații generoase. De asemenea, chestionarea unui număr limitat de persoane ocrotitoare, au condus la obținerea unor puncte de vedere reduse cu privire la relația minori- ocrotitori.

Desfășurarea cercetării a debutat după o perioadă lungă de timp de la momentul în care s-au demarat formalitățile de acceptare în cadrul instituțiilor vizate, aspect ce a limitat extinderea grupului țintă și asupra Centrului Educativ Târgu Ocna. Acest lucru a produs obținerea întârziată a acordului dat de părinți în privința participării la cercetare a minorilor, lucru ce nu a mai permis demararea cercetării în cadrul acestei instituții.

Un alt obstacol este dat de calitatea datelor culese de la minori, exprimare greoaie care a creat dificultăți în a reproduce cu exactitate stările, sentimentele și părerile acestora.

Rezultatele cercetării nu pot fi generalizate, deoarece cercetarea a cuprins o parte a minorilor care au săvârșit fapte penale și au părinții plecați în străinătate. La nivel național, pe fondul migrației crescute, numărul minorilor care se despart de părinți, este în continua ascensiune.

8. Propuneri/ direcții viitoare de cercetare

La momentul actual există foarte mulți părinți care pleacă la muncă în străinătate, lăsând copiii în grija unor rude, a unor vecini, a fraților mai mari. Cei mai mulți dintre ei nu conștientizează pericolele la care își expun copiii, crezând că partea financiară poate înlocui prezența părintească din viața copiilor. Așadar, mulți minori resimt puternic plecarea părinților, percepând-o ca pe un abandon care le dă posibilitatea să facă ce doresc. Crearea sentimentului de abandon, poate duce la comportamente delincvente. Societatea ar trebui să caute și să găsească soluții pentru a sprijini copiii rămași acasă în urma plecării părinților/părintelui la muncă în străinătate. Pentru oferirea de sprijin copiilor rămași fără îngrijire părintească, pentru a conștientizarea societatea și părinții cu privire la această problemă, se consideră benefice următoarele propuneri:

Campanii de informare și conștientizare adresate părinților

- Organizarea, atât de către instituțiile de stat cât și de către ONG-uri, a unor campanii de informare a părinților în vederea conștientizării riscurilor la care își expun copiii prin plecarea la muncă în străinătate. Campania fiind desfășurată prin: afișe, pliante distribuite în locuri publice și mai ales în apropierea centrelor de primire a cererilor de muncă în străinătate, abordarea temei copiii rămași fără supraveghere părintească în cadrul ședințelor cu părinții.

- Organizarea unor campanii de informare pentru părinți privind aspectele importante de care trebuie să țină cont pe timpul lipsei temporare de acasă (cum trebuie să comunice cu copiii, cum trebuie menținută legătura cu aceștia). Campania fiind desfășurată prin: pliante, afișe, prin organizarea unor training-uri cu părinții, prin desfășurarea unor activități de consiliere a părinților.

Campanii de sensibilizare la nivelul comunităților de români din țările de destinație

- Prin promovarea exemplilor negative și pozitive legate de evoluția copiilor în lipsa părinților/părintelui. - Prin acțiuni derulate prin intermediul bisericii, ONG-urilor din acele țări și al consulatelor României.

Dezvoltarea serviciilor de consiliere pentru persoanele care au în îngrijire copii cu ambii părinți plecați

- Asigurarea serviciilor de consiliere pentru cât mai multe persoane care au în îngrijire copii a căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate în vederea facilitării comunicării dintre ei și copii.

Dezvoltarea serviciilor de consiliere psihologică pentru tinerii care au săvârșit o faptă penală pe perioada plecării părinților la muncă în străinătate

- Înscrierea copiilor care aveau/au părinții plecați la muncă în străinătate pe perioada săvârșirii faptei penale la diferite cursuri care să le valorifice timpul liber, iar cei care au abandonat școala, reînmatricularea lor.

Extinderea rețelei de consilieri școlari

- Existența unui consilier școlar în fiecare unitate școlară.
- Pregătirea consilierilor pe această problematică a copiilor rămași fără îngrijire părintească.

Dezvoltarea mai multor cluburi destinate copiilor cu scopul de a oferi acestora modalități benefice de petrecere a timpului liber

Promovarea riscurilor la care sunt supuși copiii care au părinții plecați la muncă în străinătate prin intermediul campaniilor media, prin intermediul facebook-ului.

O altă propunere în vederea îmbunătățirii legăturilor din cadrul familiilor transnaționale, ține de adoptarea unor politici statale. Instituirea unor parteneriate ale statului Român cu țările în care există o rată crescută a migranților români, care să le faciliteze părinților plecați dreptul de a-și lua concediu pentru o perioadă mai lungă de timp, fără a-și pierde locul de muncă și a călători în țara de origine pentru a-și vizita copii. Statele pot ajunge la anumite acorduri cu companiile aeriene în vederea obținerii unor prețuri accesibile pentru migranți.

În vederea fructificării relațiilor din cadrul familiilor transnaționale, o altă propunere ține de implicarea statului în vederea adoptării unei politici de dezvoltare privind accesul la tehnologiile de comunicare la prețuri accesibile. Această politică adoptată pentru emigranții români, poate avea un efect pozitiv asupra comunicării familiale. În general, prin extinderea noilor tehnologii, se mențin legăturile din cadrul familiilor transnaționale.

Având în vedere datele prezentate, se poate realiza un alt studiu care să includă direcții noi de cercetare ce pot proiecta realizarea unei analize comparative. Pentru extinderea informațiilor obținute se poate implementa o cercetare care să proiecteze diferențele și asemănările existente între minorii deja studiați (cei care au părinții plecați în străinătate și au intrat în conflict cu legea penală) și minorii care au aproximativ aceeași situație familială (părinții plecați în străinătate) și au manifestat un comportament pozitiv prin rezultate bune. Căutându-se răspuns la întrebarea: *de ce în condiții aparent similare ale mediului familial unii dintre minori adoptă un comportament antisocial, iar alții pozitiv?*

9. Demersuri pentru diseminarea rezultatelor

- **Articole științifice publicate *in extenso* în volumele conferințelor internaționale:**

1. „Familia transnațională în context European”, în Romanian Review of Young Researchers (RRYR), Cristina Manolache (ed), Vol. I/ Issue no. 3 octombrie 2015, București, pp 66-74., ISSN 2393 – 2775. [finanțat prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, Proiect „Prin burse doctorale spre o nouă generație de cercetători de elită”, contract POSDRU/187/1.5/S/155397].
2. „Îngrijirea transnațională a minorilor rămași „singuri acasă” în Volumul Conferinței Internaționale a Școlilor Doctorale din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași – 16 decembrie 2015, Liviu-George Maha (coord), pp. 188-195, Editura PERFORMANTICA, Iași, România, 2015, ISBN: 978-606-605-350-7, finanțat POSDRU/187/1.5/S/155397.
3. „Comunități virtuale în sfera familiilor transnaționale”, organizată de DEPARTMENT OF INTERDISCIPLINARY RESEARCH IN SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES ”ALEXANDRU IOAN CUZA” UNIVERSITY OF IAȘI, în cadrul conferinței cu titlul, *Perspectives in the humanities and social sciences: hinting at interdisciplinarity 3rd Edition: FIGURES OF MIGRATION*, Publicată de Editura Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași, (Domeniul Filosofie și Științe Sociale), ISBN: 978-606-714-320-1, an apariție 2016, număr de pagini 416.

- **Articole științifice publicate *in extenso* în volumele conferințelor internaționale-indexate ISI:**

1. „The impact of parents’ migration on children left behind”, Publicată de: "(C)Arhipelag XXI" Press, Tîrgu Mureș, 2015, Volumul Conferinței Internaționale „Globalization, Intercultural Dialogue and National Identity”, Arhipelag XXI, 2015 ISBN 987-606-93692-5-8 (C) Arhipelag XXI Press, pp. 149- 156 indexat ISI Web of Science, Thomson Reuters.
2. „NATIONAL IDENTITIES AND ACCULTURATION IN THE PROCESS OF MIGRATION”, Volumul nr. 3, Publicată de : Arhipelag XXI, 2016, ISBN 978-606-

8624-03-7, pp. 224-232, organizata 19-20 mai 2016, Tîrgu Mureş, România, ISI Web of Science, Thomson Reuters.

• **Lucrări științifice prezentate la manifestări științifice internaționale:**

1. „Familia transnațională în context European”, organizat de Romanian Association of Young Scholars (RAYS), în cadrul conferinței *International Interdisciplinary Doctoral Conference* (IIDC2015), 25-26 Septembrie 2015, București, România. [participare finanțată prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, Proiect „Prin burse doctorale spre o nouă generație de cercetători de elită”, contract POSDRU/187/1.5/S/155397].
2. „Îngrijirea transnațională a minorilor rămași „singuri acasă” organizat de Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, prin Proiectul *Prin burse doctorale spre o nouă generație de cercetători de elită*, POSDRU/187/1.5/S/155397, în cadrul Conferinței internaționale a Școlilor Doctorale din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, 16 decembrie 2015, Iași, România.
3. „Romanian emigrants identity changes as a result of the economic crisis from Europe”, organizat de Organizația de EU sustainable development, regional cohesion and European policies, în cadrul conferinței cu titlul *European Union. Past, present and future*, 23-24 octombrie 2015, Iași, România.
4. „The impact of parents’ migration on children left behind”, organizat de Institutul pentru Cercetări Multiculturale ALPHA , Universitatea “Petru Maior” din Tîrgu Mureş, Institutul „Gheorghe Șincai”, Academia Română, în cadrul conferinței cu titlul *Globalization, Intercultural Dialogue and National Identity*, 2-nd EDITION, Volumul nr. 2, 28-29 mai 2015, Tîrgu Mureş.
5. „Comunități virtuale în sfera familiilor transnaționale”, organizată de DEPARTMENT OF INTERDISCIPLINARY RESEARCH IN SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES ”ALEXANDRU IOAN CUZA” UNIVERSITY OF IAȘI, în cadrul conferinței cu titlul, *Perspectives in the humanities and social sciences: hinting at interdisciplinarity 3rd Edition: FIGURES OF MIGRATION*, organizată în perioada 19-20 mai, 2016. Iași.
6. „The worlds of care of the children with immigrant parents”, organizată de Publishing Society 18-22 aprilie, 2016, în cadrul conferinței cu titlul, *The 4th International Global*

Virtual Conference - GV 2016, organizată de Publishing Society, 18-22 Aprilie 2016, Slovacia.

7. „NATIONAL IDENTITIES AND ACCULTURATION IN THE PROCESS OF MIGRATION”, organizat de Institutul pentru Cercetări Multiculturale ALPHA , Universitatea “Petru Maior” din Tîrgu Mureş, Institutul „Gheorghe Şincai”, Academia Română, în cadrul conferinţei cu titlul, *Globalization, Intercultural Dialogue and National Identity (GIDNI – 3)*, 3-nd EDITION, organizata 19-20 mai 2016, Tîrgu Mureş, România.
8. „PARTICULARITIES OF SUPPORT STRATEGIES THROUGH DIALOGUE IN TRANSNATIONAL FAMILIES”, organizat de Institutul pentru Cercetări Multiculturale ALPHA , Universitatea “Petru Maior” din Tîrgu Mureş, Institutul „Gheorghe Şincai”, Academia Română, în cadrul conferinţei cu titlul, *Literature, Discourse and Multicultural Dialogue*, editia a patra (LDMD 4), 08-09 decembrie 2016, Tîrgu Mureş, România.
9. „The worlds of care of the children with immigrant parents”, organizată de Publishing Society 18-22 aprilie, 2016, în cadrul conferinţei cu titlul, *The 4th International Global Virtual Conference - GV 2016*, Slovacia.
10. „Forms of transnational and national care for children who are separated from their parents as a result of their migration`, organizat de Institutul pentru Cercetări Multiculturale ALPHA , Universitatea “Petru Maior” din Tîrgu Mureş, Institutul „Gheorghe Şincai”, Academia Română, în cadrul conferinţei cu titlul, *Literature, Discourses and the Power of Multicultural Dialogue (LDMD – 5)*, 5-nd EDITION, 9 decembrie, 2017, Tîrgu Mureş, România.
11. „What about the `Cost` of Migration? Preliminary Results of MIG-RoBe Project, organizată de DEPARTMENT OF INTERDISCIPLINARY RESEARCH IN SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES ”ALEXANDRU IOAN CUZA” UNIVERSITY OF IAŞI, în cadrul conferinţei cu titlul, *Perspectives in the humanities and social sciences: hinting at interdisciplinarity 5th Edition: FIGURES OF MIGRATION*, 23-24 mai, 2018, Iaşi.

- **Contracte de cercetare științifică în instituții academice :**
 - **contracte naționale – membru:**

1. Membru în cadrul proiectului „Prin burse doctorale spre o nouă generație de cercetători de elită” finanțat prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contract POSDRU/187/1.5/S/155397, beneficiar Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, în perioada 1.07.2015-31.12.2015.
2. Membru în cadrul proiectului bilateral de parteneriat cu Universitatea din Namur „*Provocări socio-culturale ale fenomenului migraționist în UE. Cazul românilor stabiliți în Belgia (MIG- RoBe)*” cod proiect PN-III-P3-3.1-PM-RO-BE-2016-0012 (nr. contract 111 BM/2017). Site proiect: <http://mig-robe.uaic.ro/>.

- **Mobilități internaționale:**

1. Mobilitate transnațională de cercetare, finanțat Proiect POSDRU/187/1.5/S/155397-Universitatea „College Cork”, oraș Cork, țară Irlanda, în perioada 1 noiembrie 2015- 30 noiembrie 2015.
2. Mobilitate transnațională de cercetare realizată în Belgia, orașele Namur și Ninove, în perioada 03 martie 2018- 10 martie 2018 în parteneriat cu Universitatea din Namur în cadrul proiectului „*Provocări socio-culturale ale fenomenului migraționist în UE. Cazul românilor stabiliți în Belgia (MIG- RoBe)*” cod proiect PN-III-P3-3.1-PM-RO-BE-2016-0012 (nr. contract 111 BM/2017). Site proiect: <http://mig-robe.uaic.ro/>

10. Bibliografie

Articole

- Batista-Pinto Wiese E. (2010) Culture and Migration: Psychological Trauma in Children and Adolescents, *Traumatology* 16(4) 142–152.
- Baxter, P., Jack, S., (2008). Qualitative Case Study Methodology: Study Design and Implementation for Novice Researchers, *The Qualitative Report*, Volume 13 (4), 544-559.
- Creswell, J.W., (2003). Research Design Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches, Second Edition, *International Educational and Professional Publisher*, pp. 1-26.
- Creswell, J. W., Garrett, A. L. (2008). The movement of mixed methods research and the role of educators, *South Journal of Education*, Vol 28: 321-333.
- Denzin, N. K., Lincoln, Y. S. (2005). Introduction. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The SAGE handbook of qualitative research* (3rd ed., pp. 1–29).
- Duggleby, W., (2005). What About Focus Group Interaction Data?, *QUALITATIVE HEALTH RESEARCH*, 15 (6), pp. 832-840.
- Gray, D. (2009) Doing Research in the Real World, *Sage Publishing*, pp. 199-216.
- Hochschild, A. R. (2000). Global Care Chains and Emotional Surplus Value', *On The Edge: Living with Global Capitalism*, London: Jonathan Cape, pp. 46-130.
- Hooper, L. (2007). *The application of attachment theory and family systems theory to the phenomena of parentification*. *The Family Journal*, 15, 217–223.
- Lo, C. C., Tyrone C. Cheng, Maggie Bohm, and Hua Zhong, (2016) Rural-to-Urban Migration, Strain, and Juvenile Delinquency: A Study of Eighth-Grade Students in Guangzhou, China, *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 1–26.
- Leedy, P., Ormrod, J. (2001). Practical research: Planning and design (7th ed.), *Upper Saddle River, NJ: Merrill Prentice Hall. Thousand Oaks: SAGE Publications*.

- Mack, N., Woodsong, C., MacQueen, K., M., Guest, G., Namey, E. (2005)., *Qualitative Research Methods: A Data Collector's Field Guide*, Family Health International.
- Merla, L. (2014). „The circulation of care in transnational families”, in *Revista CIDOB d'Afers Internacionals*, No.106-107, pp. 85-104.
- Murzea, C., I. (2015). Delincvența juvenilă- abordări teoretice, *Juridica* Volume 4, No.2.
- Maruja, M., B., Asis, Ruiz-Marave, C. (2013). Leaving A Leagacy: Parental Migration and School Outcomes Among Young Children in the Philippines, *Asian and Pacific Migration Journal*, Vol. 22 (3), pp. 349-376.
- Parreñas, R. (2001). „Servants of Globalization: Women, Migration, and Domestic Work. Stanford”, in *CA: Stanford University Press*.
- Yeates, N. (2005). Global migration perspectives. Global care chains: a critical introduction, *Global Commission on International Migration*, No. 44, Great Britain.
- Qu, Q., S., Dumay, J. (2011). The qualitative research interview, *Qualitative Research in Accounting & Management*, 8 (3), pp. 283-264.

Cărți

- Bryceson, D., Vuorela, U. (2002). „*The Transnational Family. New European frontiers and global networks*”, in *Berg Press*, Oxford.
- Chelcea, S. (2001). *Tehnici de cercetare calitativă*, Școala Națională de Studii Politice și administrative, Curs.
- Chelcea, S. (2004). *Inițiere în cercetarea sociologică*, Ed. Comunicarea. ro, București.
- Dafinoiu, I. (2002). *Personalitatea. Metode de abordare clinică. Observația și interviul*, Ed. Polirom, Iași.
- Durnescu, I. coordonator (2011). *Probațiunea. Teorii, legislație și practică*, Editura Polirom, Iași.
- Newburn, T. (2007). *Criminology*, Willan Publishing.
- Sandu, D. (2010). *Lumile sociale ale migrației românești în străinătate*, Iași, Editura Polirom.
- Yin, K.R. (2005). *Studiul de caz. Designul, analiza și colectarea datelor*, Editura Polirom, Iași

Legislație

- Legea 272/2004, actualizată 2016, privind protecția și promovarea drepturilor copilului.

Studii

- Asociația Alternative Sociale (AAS) and UNICEF. (2008). „National level analysis of the phenomenon of children left at home during parental migration”, *ALPHA MDN*, Buzău.

Surse web

- Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție <http://www.copii.ro/statistici/> , accesat la data de 28.02.2017.